

Війна і цифрова демократія. Коли і чому Зеленський ігнорує петиції?

Ірина Федорів, голова громадської ініціативи “Голка” та Катерина Іванченко, директорка Центру розвитку інновацій

Президент **Володимир Зеленський** проігнорував вимогу громадян України ветувати скандальний проект, який обнулив претензії до дерібанників лісів і узбереж часів Януковича ([12089](#)). 7 квітня він підписав цей закон, хоча за тиждень до того провідні громадські організації та громадські діячі вимагали його ветувати і петиція **Мішеля Терещенка** **набрала** необхідних 25 000 голосів. На те, щоб зібрати голоси громадянам знадобилося менше двох тижнів.

Уже близько п'яти років журналісти та громадські організації не мають доступу до кулуарів парламенту і в сесійному залі безперешкодно працюють нардепи-лобісти, які гуртуються голоси за законодавчі ініціативи, зокрема і в інтересах недоброчесного бізнесу. Спершу відсутність доступу до кулуарів була пов'язана із пандемією, а тепер – з війною. Вимоги журналістів надати можливість належним чином висвітлювати роботу парламенту досі ігнорують.

Але є дійсно цілком виправдані заборони та обмеження. Так, під час дії воєнного стану не можна проводити вибори. Також наразі заборонені масові акції протесту. Тому електронні петиції, для розгляду яких потрібно назбирати 25 000 підписів, залишаються єдиним законним інструментом волевиявлення для десятків тисяч громадян та стимулюють політичну систему до розвитку демократії. Стільки людей зараз одночасно на вулицю не виведеш в одному місці, не наражаючи громадян на небезпеку.

Громадська ініціатива “Голка” та Центр розвитку інновацій, який започатковував інструмент петицій до президента, проаналізували, як українці ним послуговуються та з’ясували, чи зважає на думку громадян президент.

Петиції щодо вето як цифровий масовий протест

Коли парламент приймає закон, який обурює значну кількість громадян, українці вимагають його вето. Так було і за часів президентства **Петра Порошенка**, і за часів президентства **Володимира Зеленського**. Але за останні роки громадяни стали більш згуртованими і петиції з вимогою вето набирають понад 25 000 голосів.

ПЕТИЦІЇ З ВИМОГОЮ ВЕТУВАТИ ЗАКОН

● – подано петицій з вимогою вето

● – набрали >25000

За каденції
Володимира Зеленського

163

7

За каденції
Петра Порошенка

74

0

І українці у війну стали настільки згуртованими, що можуть назбирати 25 000 голосів не за 90 днів, а іноді й за день. Зважте, що всі ці петиції з вимогою ветувати проєкт набрали необхідну кількість голосів саме після 24 лютого 2022 року.

НАРОДНИЙ БУНТ		ЯК ПРЕЗИДЕНТ РЕАГУЄ НА ПЕТИЦІЇ ЩОДО ВЕТО?				
Ключовий автор закону	кількість голосів за петицію	Скільки днів збирали 25000 голосів	Відповідь	Вето	Чи підписаний закон?	
 Часткове відновлення декларування (№9534) Давид Арахамія	>84 тис.	1	✓	✓		
 Містобудівна "реформа" (№5655) Олена Шуляк	<42 тис.	1	✗	✗	✗	
 Посилення покарання військовослужбовців (№8271) Максим Павлюк	>35 тис.	1	✓	✗	✓	
 Онулити претензії до дербанників лісів та узбереж (№12089) Ігор Фріс	<26 тис.	11	✗	✗	✓	
 Нове обчислення часу (№4201) Руслан Стефанчук	>25 тис.	84	✗	✗	✗	
 Особливості оподаткування в період війни (№8401) Денис Шмигаль	>25 тис.	40	✓	✗	✓	
 "Живодерський" проєкт (№8150) Олександр Гайду	>25 тис.	40	✓	✗	✓	

* Проєкт зняли з розгляду ВР

Дані отримані з відкритої інформації про петиції на сайті президента України методом аналізу відкритих даних в автоматичному режимі. Методологія дослідження - на сайті "Голки" у розділі "Дослідження".

Center for Innovations Development

Так за добу зібрали необхідні голоси за петицію із вимогою ветувати закон, який повертав декларування політиків і чиновників лише частково. Петиція зібрала понад 80 тисяч підписів і встановила новий рекорд після збору голосів за петицію щодо вето містобудівної "реформи". Зеленський на петицію щодо декларування **ВІДПОВІВ** і закон таки ветував. Парламент був вимушений зважити на застереження президента. Щоправда, і президент, і парламент зважили не лише на суспільний резонанс, а й на те, що західні партнери, які надають допомогу, бажають бачити прозорість.

Загалом за каденції Зеленського 7 петицій з вимогою ветувати проєкт набирали понад 25 000 голосів. Ось 7 громадян, які подали ці петиції. 3-поміж них є і один нардеп.

Але процедуру вето Зеленський на вимогу громадян застосовував лише раз.

У двох випадках закони, які викликали шалену критику з боку суспільства, "поховали". Тут президент закони не ветував, але й не підписав. Мова про проєкт спікера **Руслана Стефанчука** "Про обчислення часу" та скандальну містобудівну "реформу" 5655, яку проводила голова партії "Слуга народу" **Олена Шуляк**. А на ці дві петиції громадяни не отримали відповіді.

АВТОРИ ПЕТИЦІЙ З ВИМОГОЮ ВЕТО, ЯКІ НАБРАЛИ 25 000 ГОЛОСІВ

Олександр Ябчанка
(закон №9534)

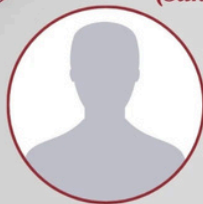
Мішель Терещенко
(закон №12089)

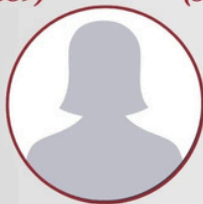
Сергій Доротич
(закон №8401)

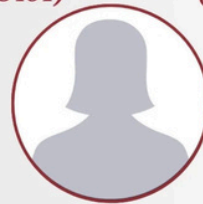
Олексій Гончаренко
(закон №4201)

Вадислав Проценко
(закон №5655)

Яна Назаренко
(закон №8150)

Тетяна Костогризенко
(закон №8271)

Щодо останньої ініціативи – Шуляк, то збір підписів завершився у той самий день, коли парламент підтримав законопроект. Загалом під вимогою ветувати проєкт встигли проголосувати понад 42 000 громадян.

У “реформі” Шуляк побачили корупційні ризики і Європарламент, і Єврокомісія, а Королівський інститут Chatham House (Британія) наголосив на тому, що з’являться ризики для виникнення будівельних картелів.

Строки на вето виявилися обмеженими і президент лише згодом під час прес-конференції наголосив, що не підписувати містобудівну “реформу” Шуляк – це був його особистий вибір. З його слів, до нього партнери щодо цього питання не зверталися.

І тут треба додати, що народні депутати самі ж іноді подають петиції до Зеленського. Так автором кількох петицій є нардеп **Олексій Гончаренко** (ЄС), одна з яких зокрема стосувалася вето проєкту Стефанчука “Про обчислення часу” і набрала понад 25 000 голосів. Щоправда, тут голоси не встигли зібрати у належні 15 календарних днів і збір тривав 84 дні. Але це знімає відповідальності з президента через відсутність відповіді на петицію.

Що не так із процедурою подачі петицій щодо вето?

Нащадок роду Терещенків – **Мішель Терещенко** подав петицію до президента з вимогою ветоувати [12089](#), який спрямований на те, щоб обнулити претензії до тих, хто заволодів лісами та узбережжями держави та громад за часів Януковича і раніше.

Чому процедури розгляду петицій з вимогою вето викликає серйозні питання?

Мішель Терещенко
колишній мер Глухова і
нащадок Терещенків

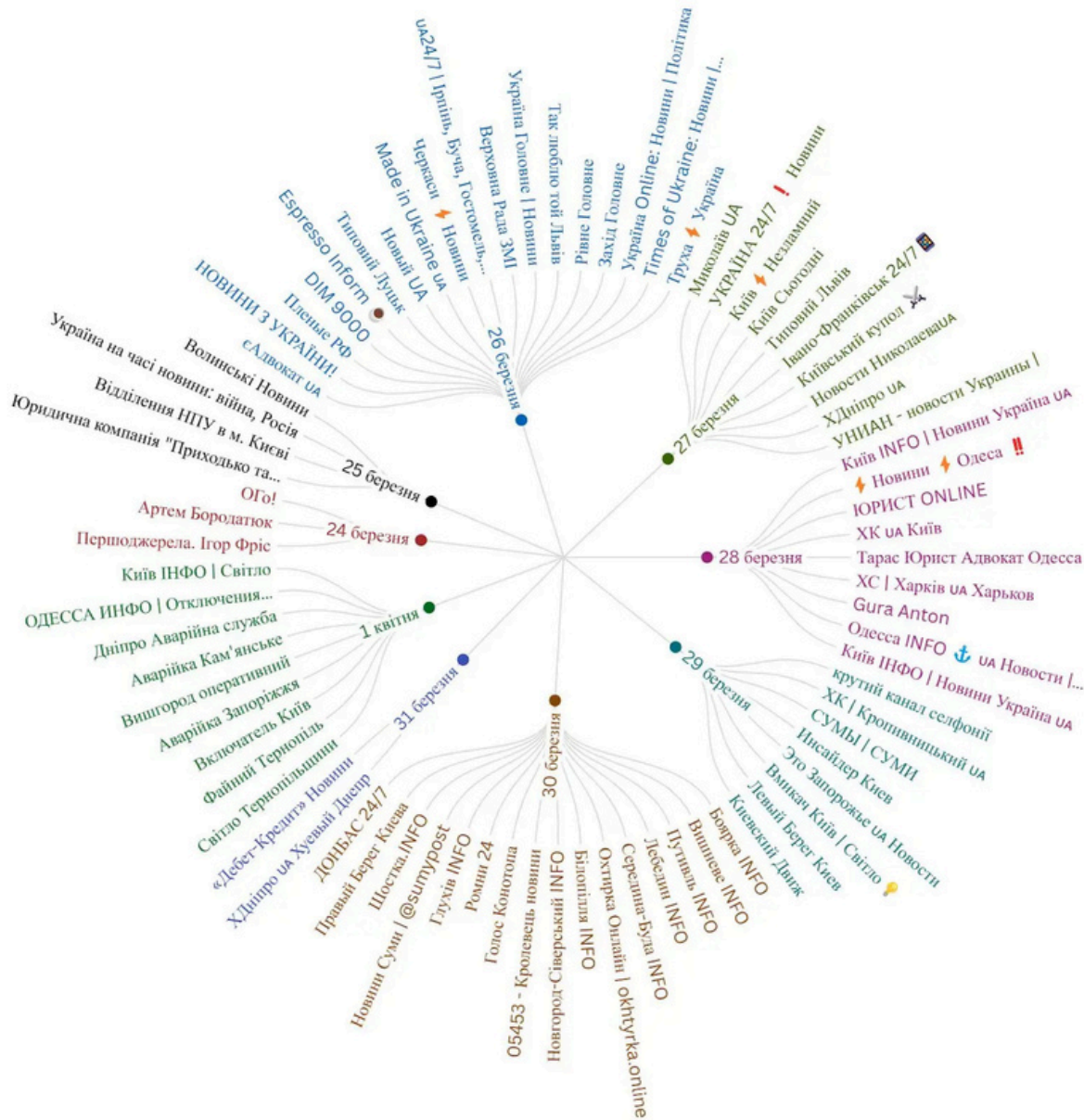
“*На збір голосів є 90 днів. Але Конституція для ветоування закону президенту дає лише 15 календарних днів. Строки критичні. Ми подали петицію у четвер, її оприлюднили аж у понеділок. Вважаю, наше громадянське суспільство впоралося блискуче: необхідну кількість голосів ми зібрали десь за 10 днів і це не дивно: проєкт 12089 викликав значний резонанс та обурення суспільства. Проти нього виступили фронтовики, громадські діячі: акторка та Герой України Ада Роговцева, лауреатка нобелівської премії Олександра Матвійчук, представники шоу бізнесу Тарас Тополя, Ігор Кондратюк та багато інших громадян. Таким чином, у президента залишалося ще 5 днів, аби ветоувати закон на вимогу громадян у порядку, передбаченому чинним законодавством. Петиція перебуває у статусі “очікує на розгляд” упродовж трьох робочих днів. З вихідними – це 5 календарних днів. Строки тягнули. Гарант Конституції не надав на петицію поки жодної відповіді й підписав ганебний законопроект 12089, який порушує 13 (!) статей Основного закону.*”

Тут треба зауважити, що представники недроброчесного бізнесу подали свою контрпетицію з вимогою до президента підписати цей закон. Але вона досі не набрала голосів попри те, що на користь цієї петиції працювала і в Telegram, і в Facebook реклама. Що підтверджують результати досліджень. При чому рекламу скупили в заснованому росіянином Telegram, який держава не регулює і який не сплачує податки у бюджет країни.

І навіть ця масована кампанія не допомогла лобістам по суті скупити голоси, бо, коли граєш за демократичними правилами, то і в мільйонера, який заволодів вкраденою в громади чи держави ділянкою на узбережжі чи в лісі, і в громадянина, який хоче піти на берег річки зі своїми дітьми, – 1 голос.

І тут варто додати, що петиції до президента підписують навіть народні депутати. Так, під час аналізу підписів щодо вето законопроекту 12089, виявили підписи повних тезок дев'яти народних депутатів, зокрема “Слуг народу” **Анни Бондар**, **Юлії Овчиннікової** (“Слуги народу”).

Тут закликали підписати петицію на підтримку законопроекту №12089

Дані Telegram. Період: з 20 березня по 1 квітня 2025 року.
У вибірку включено канали з понад 1 тисячею підписників.

А петицію в інтересах недоброчесного бізнесу з вимогою до президента підписати закон, своїми підписами підтримав нардеп та ключовий автор проекту Ігор Фріс (“Слуга народу”) та повні тезки його чотирьох колег по фракції Галина Янченко, Руслан Горбенко, Дмитро Чорний та Максим Дирдін. Усі вони голосували за 12089.

ПОВНІ ТЕЗКИ ЦИХ НАРДЕПІВ ПІДПИСАЛИ ПЕТИЦІЮ СЕМИДІДЬКА ЗА ПІДТРИМКУ ЗАКОНОПРОЄКТУ №12089

Руслан Горбенко

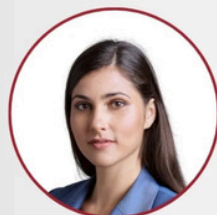
Ігор Фріс

Дмитро Чорний

Максим Дирдін

Галина Янченко

Окремо варто зазначити, що під час підготовки закону до другого читання, під час засідання профільного комітету нардеп Фріс подякував судді Верховного Суду **Василю Крату** і відзначив, що той “витратив величезну кількість свого часу і приймав безпосередню участь не тільки в доктрині вказаного законопроекту, а і в написанні саме матеріальних норм”.

Попри те, що українці встигли зібрати 25 000 голосів, президент зважив на бізнес-лоббі, яке так і не спромоглося зібрати голоси під своєю контр-петицією, і знехтував вимогою громадян, які виявилися досить згуртованими.

І цей закон 12089 Зеленський підписав по суті через кілька тижнів після його прийняття, хоча є закони, які місяцями чекають на підпис. Так, досі з початку року не підписаною законодавчу ініціативу голови комітету з питань свободи слова Ярослава Юрчишина (11321), яка надає медіа більше прав та можливість висвітлювати і контролювати роботу комітетів. Вибір президента тут точно не сприяв посиленню демократичних інструментів, спрямованих на контроль дій влади.

Загалом збір підписів під петицією щодо вето 12089 виявив доволі серйозні проблеми у роботі інструменту, який є форпостом демократії у військовий час.

Чи був інструмент петицій розрахований на те, щоб громадяни вимагали вето?

Михайло Лейченко

заступник голови ЦРІ, який займався запуском електронних петицій та громадського бюджету в Києві

Зараз ми бачимо, що з'явилися вимоги ветоувати деякі закони. А це означає, що на сайті Офісу президента має з'явитися тематична рубрика з вимогою "ветоувати закон". І цілком очевидно, якщо строки для вето обмежені Конституцією, то треба вносити відповідні зміни у Положення. 15 календарних днів – це дуже стислі строки, щоб давати два робочих дні на оприлюднення петиції і три робочих дні очікувати поки передадуть її на розгляд, а потім ще 10 днів очікувати на відповідь президенту. У цей період потрапляють і вихідні, тобто сама процедура може бути довшою, аніж строк, який Конституція відводить для вето. Але навіть у таких умовах українці доводять, що можуть згуртуватися і закривають збір голосів під петиціями навіть за день. Яскравий приклад – петиція з вимогою ветоувати закон щодо лише часткового відновлення декларування. У війну є особливо нагальна проблема посилити інструменти цифрової демократії.

Громадська ініціатива "Голка" вже направила звернення до Офісу президента з проханням змінити Положення щодо оприлюднення і розгляду петицій в частині строків. Але навіть налагодження процедурних моментів не вирішить головну проблему у владі, яка має представницьку функцію від народу, а не від "добročесного" бізнесу, від якого можуть очікувати підтримки на виборах.

Коли деякі західні партнери, під впливом держави-агресора говорять про те, що Україні треба вибори, ігнорування волі громадян президентом України не просто грає на руку лобістам тут в Україні. Воно посилює інформаційне поле реальними фактами, які може використати ворожа пропаганда.

Тому і "добročесний" бізнес, і президент, мають постійно пам'ятати, чий інтерес переважає: народу України чи великого бізнесу. І чи в інтересах держави було саме зараз створювати протистояння між великим бізнесом, та громадськістю.

З методологією дослідження можна ознайомитися [на сайті](#) громадської ініціативи "Голка".

Команда, що об'єднує представників різних секторів, і бере участь у формуванні візії розвитку держави та громад. Долучатися до нас може кожен. Ніхто не створить якісні політики для нас без нас.

+38 098 666 05 63

ngo.holka@gmail.com

